

08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 254

פרשת שופטים | הכללים לצמיחה מדויקת והעצמה נכונה

מסי לרות אל הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 בין מלחמה ליאוש .....
- 3 אל תאמן בעצמך .....
- 6 יוחנן כהן גדול .....
- 10 נצחון בכח העקשנות .....
- 14 אין שום סיכוי .....
- 14 כי האדם עץ השדה .....
- 16 עץ פרי עושה פרי .....
- 20 סוד השלכת .....
- 21 הבה לי עצה! .....
- 22 האדם הוא עץ השדה! .....
- 22 האדם עולם קטן .....
- 24 אתם קרויים 'אדם' .....
- 24 הולדת הרגשות תכלית הכל .....
- 26 העולה מן האמור להלכה ולמעשה .....

מוקדש לעילוי נשמת האיש היקר באדם משכים ומעריב לבתי כנסיות, רחום ומוקיר רבנו ר' יעקב הכהן בן נמורה ז"ל רוח ה' תנוחו בנן עדן וימליך טובה וברכה על רעייתו, בניו וב"ב היקרים, אמן. הוקדש ע"י חתנו כפיר ויעל זטלאוי הי"ד

מוקדש לעילוי נשמת בן ציון בן לאה ז"ל נלב"ע כ"ז אייר התשפ"ב ולהבריל להצלחה בנשמיית ורוחניות ל' דוד דוד הי"ד ולכל משפ' מזרחי הי"ד

הזמינו לבית או לעסק קופסת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המוא"ר לארץ

התנסות והתפצת ספרי מורינו ודינו הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

8771301 ת.ד. 345 נתיבות 08-37-40-200

office@h-l.org.il

www.hameir-laarets.org.il

08-649-9859 קו 'המאיר לארץ'

08-37-40-200

077-223-1130

המאיר לארץ

054-26-380-26 לקבלת 'רגע של אור'

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

פרשת שופטים

בין מלחמה ליאוש...

והזכרונות המשיכו לצוף בלבו של נתן...

למחרת יום הכיפורים הוא החל בבניית

הסוכה, ומכיון שהיו חסרים לו

כמה פריטים הוא נסע למרכז, לקניות.

וכבר בדרך החלה המלחמה...

היצר הרע לא התכוין לוותר לו, בכלל לא!

הוא צעד ברחוב ומבטו מושפל...

ובקצות אצבעותיו הוא חש מין

תחושה מוזרה, זרמים ומלמולי זיעה...

מין כח פנימי גרם לו להרים את הראש

שוב ושוב, ולהיכשל...

ונתן? נתן לא התייאש, חזר לביתו

וקבע לעצמו ללמוד בכל יום

כמה דקות בספר טהרת הקודש של

הגה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א.

אך, ככל שהוא התחזק כך היצר התחזק

נגדו, קרב איתנים התחולל ביניהם,

כשבכל פעם אחד מהם מנחית 'מהלומה'

(רוחנית) בפרצופו של רעהו...

והחיידק הנורא 'חיידק היאוש' הסתובב

שם ביניהם וחיפש מקום

נחיתה... ויום אחד הוא מצא!

נתן ישב במקומו הקבוע בבית המדרש

וסיכם לעצמו את השנה שחלפה -

'אין מה לומר, השנה חלפה במהירות, זה

נראה כאילו רק לפני כמה רגעים עמדתי

בתפילת הנעילה של יום הכיפורים.'

נתן נזכר בערגה ברגשות הקודש שזכה

לחוות בתפילה הזו - תפילת

הנעילה. רגשות אהבה ויראה חוללו

בתוכו, ובושה נוראה, מלפני בורא כל,

מילאה את ישותו... התחושה הזו מילאה

אותו בגעגועים עצומים, לבו פרכס

ופעם בעוז, והוא חש שהוא מוכן למסור

את כל אשיותו למען שמו יתברך...

ונתן שהיה נתון בסערת רגשות עצם את

עיניו וחשבו: 'איזו מתיקות! אנא

רבוננו של עולם זכני לטעום מאורך, מאור

אין סוף המחיה והמהווה את הכל!'

ומתוך פנימיותו צפה ועלתה תובנה

עתיקה - 'אי אפשר לטעום מאורו

יתברך ללא שזוכים לקדש את העינים!'

ובלבבו הובערה אש, 'השנה אני אקבל על

עצמי להתחזק בשמירת העינים! - לא

להסתכל על מה שהקב"ה אוסר!'

המדרש כשדמעות של רחמנות עצמית
נוזלים מעיניו...

האש שבערה בלב ככתה. האם
יש סיכוי אי פעם להדליק
אותה מחדש?¹

קולו של החזן נשמע. תפילת מבחנה
החלה...

נתן שחזה שוב ושוב את הנפילה, איבד
את האמון בעצמו 'אני לא מסוגל!
הוא הרבה יותר חזק ממני'...

ונתן התייאש. הרים ידיים! והאש הגדולה,
אש הקודש, שבערה בלבו דעכה...

הזכרנות פסקו לרגע ונתן חזר להווה,
ומצא את עצמו יושב בבית

מעין החכמה

וההיי טק, והצלחתי לחזור לענפים נושאי
רווחים, או במילים אחרות: לכאלה שהיו
אמורים להניב רווחים...

אבל ההצלחה היתה מאתי והלאה. בכל מה
שנגעתי, הפסדתי. שום דבר לא הצליח
בידי, כמובן שלכל הפסד היו 'הסברים'
הגיוניים, אבל במציאות נשארתי ללא כסף,
וכדי להציל את עורי נאלצתי ללוות מידידים,
עד שהתחלתי ללוות גם מהבנקים שעבדו
לצורך ההלוואות את כל מה שהיה לי.

גם לאחר שמכרתי את כל נכסי הנדל"ן
שברשותי, לא נושעתי, והבנקים שעבדו
את דירתי הפרטית, וכשלא היה לי מה להשיב
הוציאוני מן הדירה, ונשארתי ערום וחסר כל
ובעל חוב ענק. מכל הכסף שקיבלתי באותה
ירושה, נותרו רק חלומות...

יש לציין, שלאורך כל הדרך נקטתי במספר
פעולות וסגולות שהיו אמורות לעזור לי,
וגם נתתי הרבה כסף לצדקה, ולמרות זאת לא
נושעתי. עוד יש לציין, שבניגוד לאנשים
אחרים, לא סיפרתי על ענין הירושה לאף
אדם, כך שמן הסתם לא היתה זו עין הרע
שפגעה בי, כי אף אחד לא ידע מדבר הירושה
הגדולה שנפלה בחלקי.

1. ובעומדנו בזה מצאנו להגה"צ רבי יצחק
זילברשטיין שליט"א שסיפר
(עלינו לשבח, דברים א - עמוד טנט), וז"ל:

יום אחד ניגש אלי יהודי המתגורר כעת
בירושלים וסיפר לי כך:

מספר שנים לאחר נישואי קיבלתי הודעה
מארה"ב שקרוב משפחה שלי נפטר,
והשאיר ירושה ענקית, וגם אני כלול ברשימת
הקרובים שנרשמו בצוואתו. לאחר תקופה
ממושכת שהצריכה אותי לנסוע כמה פעמים
לארה"ב כדי לסדר את המסמכים וכו',
קיבלתי לידי כמה מיליוני דולרים.

הכלל של 'יש לו מנה רוצה מאתיים' פעל עלי
מיד בתחילת הדרך. החל למן הרגע
שהרגשתי עשיר, התחלתי לחפש אפיקי
השקעה לכסף, כדי שאוכל להתעשר יותר
ויותר. נמנית על האנשים הטסים בקביעות
לחו"ל, נדדתי בין אמריקה לאירופה, ובחיפוש
אחרי השקעות טובות הגעתי גם לאפריקה.

גם כאשר חזרתי ארצה לא נתתי לרגע,
ולחצתי כל העת על מתוכי נדל"ן ששיגו
עבורי קרקעות ומבנים להשקעה, מנדל"ן
עברתי למפעלי מזון, ממזון לתחום המחשבים

אל תאמן בעצמך

תאמן בעצמך עד יום מותך, ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו...'

וכך ביאר האברך: מאותה עת בה נולד האדם מתחיל עת גידולו, הגופני והרוחני. והנה בעוד שהגידול הגופני נעשה מאליו, הגידול הרוחני דורש המון השקעה.

וכאשר יהודי מתחיל לעבוד על הרוחניות שלו ומתחיל לצעוד בדרך העולה בית אל, הוא מגלה לפתע, שחלק מרכזי בכל המהלך הוא ההתמודדות נגד התאוות והמדות

בין מנחה למעריב מתקיים בבית המדרש שיעור בהלכה, אך באותו יום הרב לא הגיע, והקהל חיפש מישהו שיעביר שיעור במקומו.

בצד ישב אברך אחד ועיניו תקועות בספר... הגבאי ניגש אליו ואמר: אולי תמסור לנו שיעור.

והאברך השיב: אני מוכן להעביר שיעור בפרקי אבות. והוא פתח את המשנה (פ"ב מ"ד) והחל לקרוא: 'הלל אומר, אל תפרוש מן הציבור, ואל

מעין החכמה

פרצתי בבכי נסער מאוד, ובלבי פיעם רצון עז לחזור בתשובה שלימה ולתקן את אשר עויתי ופשעתי. קיבלתי על עצמי מספר קבלות בעניינים הנ"ל, והחלטתי לשמור עליהם מכל משמר, ולעמוד בכך ויהי מה, גם אם יתרגשו עלי נסיונות קשים ומרים.

קבלת ההחלטה הצורה כה חזקה, שחפץ ה' הצליח בידי, וזכיתי לחזור בתשובה בעניינים אלו ותיקנתי את דרכי באופן משמעותי ביותר.

וברוך ה' בתוך זמן קצר מאז שקיבלתי עלי להתחזק בכל הנ"ל, ועמדתי בכך, זכיתי שחזר אלי כל העושר הגדול שהיה לי ואף הרבה מעבר לכך. והכל התנהל באורח פלאי ללא כל הסבר או הגיון. ראיתי כיצד הדברים מתממשים לנגד עיני...

באחד ממסעותי האחרונים לארה"ב, וכשהייתי כבר במצב ביש, נקלעתי לבית הכנסת ומצאתי בו דף התעוררות עם דברים חוצבי להבות על חשיבותה של שמירת העינים בכלל ושמירת ענייני הקדושה והטהרה בפרט.

הובא שם בשמו של אחד הספרים הקדושים, שאדם שאינו שומר את עיניו ואינו מתנהג בקדושה, אפילו נולד במזל של עשירות, יאבד את כל כספו ויהפך לעני.

ואז הבנתי את הכל, נזכרתי שבמהלך מסעותי לאמריקה ולאירופה, לאפריקה וליתר המדינות שבהן ביקרתי, לא שמרתי על עיני, ונתתי להן דרוך, וגם לא נזהרתי ביתר ענייני קדושה.

ובא הלל הזקן במשנתנו ומזהיר: דע לך! גם אם זכית למה שזכית, למדרגות עליונות, ואתה רואה בעיניך מראות אלקים, ושומע באזניך את שירת הבריאה... וכל הנאות העולם הזה נמאסות בעיניך. אסור לך להאמין בעצמך!

אסור לך לחשוב שאתה כבר מוגן מיצר הרע. אלא עלך להיות עירני כל זמן שאתה חי! - 'ואל תאמן בעצמך עד יום מותך'!²

המשך האברך ואמר:

הרעות... וכך מהתמודדות להתמודדות ומנסיון לנסיון הוא הולך וגדל...

וכאשר רואים בשמים את עבודתו מעניקים לו מתנות ומדרגות.

וזהו הוא אופן גידולו של היהודי, 'לעמוד איתן בנסיבות!' - מאחורי כל יהודי גדול, צדיק וחכם, משתרע שובל של התמודדויות, מאבקים, נפילות והצלחות, הנפרשים על פני החיים האפורים המתרחשים בחיי היום ויבחדרי חדרים, בהרהוריו, ברגשותיו ובתוך לבבו פנימה... והעמידה בהם היא סוד ההצלחה!

מעין החכמה

ולא רק ביום מותו, אלא גם כששוכב במטתו ויודע שבעוד רגעים מספר יפח את נשמתו ויניח הכל כאן, ועומד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה - גם אז צריך רחמים מרובים, ולבקש העזר מה' שלא יפול במכמורת היצר.

ובענין זה סיפר הגה"צ רבי שלום שברון זיע"א (קול חוצב - עמוד 556), וז"ל:

בנו של הגאון מבוטשאטש זיע"א סיפר על אביו הגאון כך:

אבי, היה זהיר מאוד ביין נסך. במיוחד. הוא נהג לעשות יין בעצמו והתעסק עם הענבים והיין בחדר ללא חלונות, כי נזהר אפילו מראיית עכו"ם. ואם נזקק ליסע לדרכו עם כדי יין, כיסה אותם בכמה כיסויים כדי שח"ו גוי לא יגע בהן. זהירות נדירה ומיוחדת. (כמו שמבואר ב"דרכי תשובה", יו"ד סימן קכג - סי"ק ב: ראיתי אנשי מעשה שהיו מחמירים אפילו בראיית כלי היין, והחוות יאיר במקור חיים

2. בשיחה שמסר הגה"צ רבי אליהו לופיאן זיע"א אמר כך (ר' אליה - עמוד 216):

לכשנדייק בלשון המשנה: 'ואל תאמן בעצמך עד יום מותך' - נוכל להסיק, לכאורה, שביום מותו יכול כבר האדם להאמין בעצמו.

אך האמת שזה לא נכון! גם ביום מותו ממש אל לו לאדם להאמין בעצמו. עד יום מותו אל לו לאדם להיות בטוח בעצמו. עליו לבקש רחמים שיעזרהו ה' יתברך שלא ישל, חלילה.

וכמו שדרשו חז"ל (קידושין ל:): את הפסוק: "צוּפָה רָשָׁע לְצַדִּיק וּמִבְּקֵשׁ לְהַמִּיתוֹ" (תהלים לז, לב) - ה'רָשָׁע' המוזכר בפסוק הוא יצר הרע, והוא אינו מסתלק משום איש, ואינו מתייאש אף מן הצדיק הגדול ביותר. הוא אורב לאדם בזמן ובמקום המתאימים להכשילו. המלחמה נגדו קשה מאוד, הנצחון עליו אינו מובטח, ורק "ה' לא יַעֲזָבֵנו בְּיָדוֹ" (שם פסוק לג).

ובגמרא הקדושה (ברכות כט.) מצאו מקור לדברי הלל הזקן, וזה לשונה: **'תנו, אל תאמין בעצמך עד יום מותך - שהרי יוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי...'**

ונתמקד בדברי הגמרא הקדושה...

ואם חלילה אירע 'נפילה' והאדם חש אמון בכחו וביכולתו, עליו לדעת שהוא עדיין רחוק מן החכמה! **כי כל אדם שחננו ה' יתברך בחכמה מבין וידוע שלכח העומד מולו יש בדיוק את אותה עוצמה של כח.** ומכיון שהכחות שקולים, איך יכול האדם לסמוך על עצמו.³

מעין החכמה

3. בשיחה שמסר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זיע"א אמר (אמרי נועם, ויצא - מאמר א, וז"ל:

עלינו לדעת שיצר הרע הוא מאוד מאוד פיקח, הרבה יותר מהאדם, ובנוסף לכך, הלא יצר הרע עשוי מאש והאדם עשוי סך הכל מבשר ודם, לכן על פי טבע אין שום סיכוי בעולם שהאדם יצליח לנצח את יצרו הרע, אם לא שהקב"ה יסייע לו בכך וישפיע לו כחות על טבעיים ממש להתגבר עליו, כפי שאמר רבי שמעון בן לקיש בגמרא (סוכה נב.): יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, שנאמר: "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו" (תהלים לו, לב), ואלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו, שנאמר: "ה' לא יעזבנו בידו ולא ירשיענו בהשפטו" (שם פסוק לב).

ובכדי לזכות לסיוע עליון זה ממרומים, על האדם להרבות בכל יום תמיד בתפילות ותחינות לה' יתברך שירחם עליו וישפיע לו את כל הכחות הדרושים לו כדי להצליח להתגבר על כל הנסיונות והמכשולים הקשים שמציב לו יצרו הרע על כל צעד ושעל בחייו, ובזכות תפילות אלו ה' יתברך יעזרנו על דבר כבוד שמו, ולא יעזבנו ביד יצרו.

ב'קיצור הלכות' כתב שמתדחסות להקפיד בכוס של ברכה בהסתכלות גוי).

פעם שאלתי אותו: אבא, למה רואים אצלך זהירות יוצאת דופן ביין נסך? והוא השיב לי: התגלה לי, שמטרת התיקון שלי בעולם הזה הוא בענין של יין נסך, הייתי כבר בעולם וחזרתי שוב בשביל דבר זה (כנראה שבגלגול הקודם היה אצלו גם במצוה זו).

המשיך הבן וסיפר: כשאבי שכב על ערש דוי, ביומו האחרון, ברגעיו האחרונים, ראו שמצבו הולך ומתדרדר. הזעיקו רופא. הרופא ראה את המצב והורה לרוץ מהר לבית מרקחת להביא תרופה מסויימת. השליח רץ מהר ושב עם התרופה בידו.

שפכו את סם המרפא לתוך כף והכניסו אותה בפיו. מיד ברגע שתכולת הכפית החלה להישפך לפיו נרתע הגאון. הוא פלט את התרופה מפיו, הרים את קולו בכחותיו האחרונים ואמר: 'אוי! יין נסך!... הסתלק מהעולם.

עם הסתלקותו שלחו שליח לבית המרקחת והרוקח הסכים לספר להם שאכן מעורב בתרופה 20 אחוז יין.

עד כדי כך! אל תאמן בעצמך עד יום מותך!...

יוחנן כהן גדול...

זוה לשון הגמרא:

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב: "יִרְאֵת ה' תֹּסִיף יָמִים וְשָׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצְרֶנָּה" (משלי י, כז)?

'יִרְאֵת ה' תֹּסִיף יָמִים' - זה מקדש ראשון שעמד 410 שנה ולא שימשו בו אלא 18 כהנים גדולים! (ממוצע כל כהן שימש כ-23 שנה).

'וְשָׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצְרֶנָּה' - זה מקדש שני שעמד 420 שנה ושימשו בו יותר מ-300 כהנים, צא מהם ארבעים שנה - ששימש שמעון הצדיק. ושמונים - ששימש יוחנן כהן גדול. עשר - ששימש ישמעאל

בית המקדש השני עמד על מכונו בסך הכל 420 שנה, אך למרות זאת, למרות הזמן הקצר, מגילות שלמות לא יספיקו לתאר את כל מה שעבר על העולם בכלל ועל עם ישראל בפרט באותן שנים.

היו אלו שנים עמוסות לעייפה, עמים ותרבויות עלו וירדו, הציצו מן הארץ והתייבשו...

ומספרת לנו הגמרא הקדושה (יומא ט.) שאחד מאותם הדברים המוזרים שקרו באותן שנים, שכל כהן שהתמנה למשרת כהן גדול מת באותה שנה (חז"ל מארבעה כהנים).

מעין החכמה

זו כבר פוסק ממנו כח היצר ושוב אין סיכוי שיכשל בדבר עבירה. לכן הרהיב עוז בנפשו והגיה את המשנה, ובמקום מה שנכתב 'עד יום מותך' כתב החסיד הזקן 'עד יום זקונתך'.

אולם מהשמים מיהרו להעמיד אותו על טעותו. כעבור זמן קצר הופיעה לפניו רוח אחת בדמות אשה נאה ופיתתה אותו לדבר עבירה, עד שלא הצליח להתגבר על יצרו ונכשל.

רק לאחר שהוצף לבו של החסיד הזקן (שסבר לתומו שהיתה זו אשה אמיתית) ברגשות חרטה על העבירה הנוראה שנכשל בה, הרגיעה אותו הרוח וגילתה לו שאינה אשה כלל, וכל כוונתה היתה רק להוכיח לו שאכן צדקו חז"ל באומרם: 'ואל תאמן בעצמך עד יום מותך'.

ואותו חסיד הבין את הרמז ותיקן את 'הגהתו'...

ומחוייב כל אדם להתפלל תפילה זו ממש עד יומו האחרון עלי אדמות, אפילו כשהוא כבר זקן ושבע ונדמה לו שיצר הרע עזב אותו לנפשו, כמאמר חז"ל (אבות פ"ב מ"ד): ואל תאמן בעצמך עד יום מותך. ועליו לכלול בתפילתו אפילו את יום קבורתו, ולבקש מה' יתברך שגם אז, לאחר פטירתו, לא יבלבל אותו יצרו הרע וינסה להכשיל אותו לכפור בה' ח"ו או לפחות להרגיש גאווה וישות מהשבחים שאומרים עליו הספדנים לפני הקבורה.

בהקשר לכך מספרים חז"ל בתלמוד ירושלמי (שבת פ"א ח"ג) מעשה בחסיד זקן אחד שתוך כדי סדר לימודו הגיע לדברי המשנה: 'ואל תאמן בעצמך עד יום מותך'. הוא לא הסכים עם קביעה זו של חז"ל שגם בתקופת הזקנה על האדם לחשוש ליצרו, שהרי בתקופה

אך כבר אמרנו כי כל אדם שחננו ה' יתברך בחכמה, מבין ויודע שלכח העומד מולו יש בדיוק את אותה עוצמה של כח.

וככל שהתחזק כחו הרוחני של יוחנן כהן גדול כך התחזק כחו של יצרו הרע... ובשדות קרב טמירים ונעלמים נערכו מאבקים וקרבות עקובי דם בין יוחנן כהן גדול לבין יצרו הרע...

במקומות הגבוהים הללו אין ביכולתנו לתאר כלל מה קורה שם בשדה הקרב... אך שמענו מאבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זיע"א ששם, ברמות הללו, הכל בוער ולוהט בחום נורא ואיום...

ויחנן כהן גדול מצא את עצמו מתמודד שוב ושוב עם יצרים רעים ואפלים... עד שכעבור מאה שנה הוא הוכרע (בהנחה שהוא התמנה בגיל 20 לכהונה גדולה) ונהפך להיות רשע...⁵

וזה לשון הגמרא הקדושה (ברכות כט.):
'תנו, אל תאמין בעצמך עד יום מותך - שהרי יוחנן כהן גדול שימש

בן פאבי. ואחת עשרה - ששימש רבי אלעזר בן חרסום (11+10+80+40=142), מכאן ואילך (278 השנים הנותרות חלקי 300 כהנים) צא וחשוב כל אחד ואחד לא הוציא שנתו!

והסיבה לכך ששום כהן לא השלים את שנתו מפני שהם היו רשעים, והתקיים בהם הפסוק: 'וְשָׁנוֹת רָשָׁעִים תִּקְצָרְנָה'.

ומציינת הגמרא שבתוך החושך הגדול והנורא הזה צצו להם כמה דמויות פלא, ארבעה כהנים שעליהם נאמר: 'יְרָאָת ה' תּוֹסִיף יָמִים', כהנים שהיו קדושי עליון ומשרתי מעלה.

ומתוך הארבעה הללו, הכהן שזכה להאריך ימים ביותר היה יוחנן כהן גדול. היראה העצומה שהתגלתה בלבו גרמה לו להאריך ימים והוא זכה לשמש בתור כהן גדול במשך שמונים שנה!

ובנוסף ליראה הנוראה, הקדושה והעצומה, ומדרגת רוח הקודש אמיתית שהיו לו, הוא זכה שכל הנהגת העולם נמסרה בידי...⁴

מעין החכמה

5. לאחר שנפטר יוחנן כהן גדול, שהתה נשמתו היכן ששהתה, עד שכעבור 300 שנה (בערך) התגלגלה נשמתו ביהודי אחד שנקרא אלעזר בן דורדיא (ליקוטי תורה להארי"י ז"ל, תהלים - פרק לב).

4. וכעין מה שכתב הגה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א (ספר המדות, ערך גאווה - אות טו): 'אין להתגאות בהשגות גדולות או במעשים טובים, כי הכל על ידי הצדיק שבדור, והוא אצל הצדיק כעט אצל סופר'.

תמיד עם יד על הדופק' ולבקר את מעשינו...

קולו של החזן נשמע. תפילת ערבית החלה...

בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי'...

ולכן - סיים האברך את דבריו - עלינו ללמוד מהמשנה הזו להיות

מעין החכמה

הפרטים היחידים הידועים עליו הם המובאים בגמרא הקדושה (עבודה זרה יז, א), וכך מובא שם:

אמר: כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים. אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: "ונמקו כל צבא השמים" (שם לד, ז).

אמר: אין הדבר תלוי אלא בי! הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה, עד שיצתה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה: רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא...

אך למרות זאת הוא לא זכה לתיקון והוא הוצרך להתגלגל שוב.

וכך סיפר הגה"ק רבי יצחק הוברמן, הצדיק מרעננה זיע"א (בן לאשרי ברכה משולשת, חלק ג - סיפורי קודש סיפור פ):

ענין חיבור הספר הקדוש דרך חיים מאדמו"ר האמצעי מליובאוויטש שמביא הרבה ענין רבי אליעזר בר דורדיא, שמעתי שהמעשה היה כך:

בעיר זוראוויץ אשר בפלך מאהלו במדינת רוסיה היה בחור עילוי מפורסם שכל הש"ס ופוסקים היו בזכרונו על פה. פתאום עבר עליו רוח עוֹנֵעִים ופירש מהלימוד והתחיל לעיין בספרים החיצונים עד שנעשה מין רחמנא ליצלן, וכל התוכחות שהוכיחו אביו, שהיה ירא שמים גדול לא פעלו עליו מאומה.

זרה יז, א), וכך מובא שם:

בזמן חז"ל היה יהודי אחד ושמו אלעזר בן דורדיא, ליהודי הזה היתה חולשה נוראה, כל אשה שראה ברחוב חשב שהיא אשתו...

פעם אחת שמע שאי שם באחד האיים הרחוקים יש אשה מופקרת הלוקחת כיס דינרין בשכרה. הלך לנמל, שכר ספינה, ויצא לדרך הארוכה...

כשהגיע לשם, אותה אשה קיבלה פניו ומיד הפיחה, הריח הנורא התפשט בחדר, ואז יצא מפייה המשפט הבא: כשם שהפיחה הזו אינה חוזרת למקומה, כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה!

המשפט הזה זעזע את כל ישותו, התגלה לו עוצם פחיתותו וגודל ריקנותו... הלך וישב בין שני הרים וגבעות, אמר: **הרים וגבעות** בקשו עלי רחמים. אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: "כי ההרים ימושו והגבעות תמוטטנה" (ישעיה ד, ו).

אמר: שמים וארץ בקשו עלי רחמים. אמרו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: "כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה" (שם נא, ו). אמר: **חמה ולבנה** בקשו עלי רחמים. אמרו לו: עד שאנו

חשבונות נפלאים והשיב נכונה, אשר על כן נפל בדעת העילוי הנ"ל לסבב דרכו בכדי להיות אצל בעל התניא ולשמוע חוות דעתו על ספריו.

בבואו ללאדי נכנס לבית המדרש, והיה אז תחילת הלילה בחורף ובי' תנורים היו מוסקים, והיה אוחז ב' חיבוריו תחת ידו ועובר ושב בבית המדרש אחת הנה ואחת הנה, כל רואיו תמהו עליו. אבל מפני שדיבר שפת אשכנזית רהוטה לא הבינו דבריו. במקרה בא אז ר' מרדכי ליעפלער לבית המדרש והוא היה מבין אשכנזית היטב, כי היה דר בפטרבורג והיה מסחרו עם השרים הגדולים שרובם היו אשכנזים. סיפרו לו היושבים על דבר אותו האורח המוזר, הלך אצלו ושאלו מי הוא ומה יבקש. והשיב שרצונו להיפגש עם בעל התניא.

ר' מרדכי נכנס וסיפר זה לרב, והרב הרשהו לבוא. תיכף בהיכנסו עם שני חיבוריו לפני הרב אמר, שמעתי שהרב הגדול נשאל חשבונות נפלאים בפטרבורג והשיב על נכון, על כן באתי לבקשו שיאמר חוות דעתו על ספרי אלה, ובתוך כך הגיש לפניו את ספר החשבון, הרב לקחו ועיין בדף א' מעט, ואחר כך ב', ג', ד', ובדף ה' עשה ציון על איזה שורה, והשאר עלעל במהירות נפלאה, והחזירו לו והראה לו שבדף ה' במקום הציון טעה ועל ידי זה הלך בטעות עד סופו.

הלה נבחל מאוד, ותיכף הגיש ספר השני של חכמת הרפואה, ועיין הרב גם בזה מעט ואחר כך עלעל כולו במהירות נפלאה, והחזירו לו, ושאלו איזה אבר בסכנה יותר מועטה אם נחתכנו, השיבו הלה, אצבע קטנה שברגל. ובירר לו הרב שישנם גידים דקים מאוד המוציאים אדים, וצומתן הוא באצבע הקטנה ואם יחתך האצבע יופסדו ויסוכן האדם על ידי זה יותר מנתיחת אבר גדול.

פעם אחת עמד בחצי הלילה ואמר לאביו:

אבא, אתה יודע, חשבתי הרבה והגעתי למסקנא שישנם בעולם שלשה סוגי אנשים: חכמים, בינונים וטיפשים. וגיליתי שכל הטיפשים שבעולם מתגוררים ברוסיה, ומתוכם גדולי הטיפשים מתגוררים בפלך מאהלוב, והטיפשים שבטיפשים גרים בעיר זוראוויץ, והבית שלנו הוא שיא הטיפשות, ואתה אבא יקר המטומטם שבכולם! לכן החלטתי לעזוב את המדינה הזו ולנסוע לגרמניה...

כשהגיע לגרמניה חיפש אונברסיטה ללמוד בה, והמליצו לו על האונברסיטה של ברלין, הוא נכנס ללמוד שם ותוך זמן מועט הקיף במוחו את כל החומר הנלמד שם - את כל החומר הנלמד בכל המגמות! כי מוחו היה חזק מאוד אין לשער, וכל הפרופסורים אהבוהו כנפשם.

חמש שנים הוא שהה שם ובסופם חיבר ב' ספרים, אחד לברר כל החלאים שיוכלו לקרות לכל אבר ואבר, סיבת ביאתם, השמירה מהם ורפואתם. והשני על חכמת החשבון וההנדסה, והראה אותם לגדולי מדרשי החכמה של גרמניה ושל צרפת, ונתפלאו על רוחב בינתו, והודו לו שקטנה בינתם אפילו ללמוד כל חכמת ספרים הנ"ל. ולפי שהיה עדיין רווק רצה כל אחד ליקח אותו חתן לבתו, אבל הוא השיב פניהם ריקם באומרו שהיות שנסע מאביו בברוגו ולא קיבל מאביו אפילו ברכת הפרידה, על כן קיבל על עצמו שלא יעשה שידוך עד שישע לבית אביו ויראה לאביו כמה גדלה חכמתו כדי שיפויס אביו בזה, וכך עשה, לקח את שני חיבוריו עמו ויפרד בשלום מאת מוקיריו ונסע לעיר מולדתו...

בעת ההיא השתחרר בעל התניא ממאסרו בפטרבורג, ובעולם התבדרה השמועה על חכמתו העצומה, ששם במאסר שאלוהו

נצחון בכח העקשנות...

'בוא נשב רגע'.

האברך הוציא מתיקו את הספר אמרי אשר לגה"ק רבי אשר פריינד זיע"א, פתחו (בעמוד כו) והחל לקרוא:

אי אפשר להתקרב לה' יתברך אלא על ידי עקשנות תמידית לנצח את היאוש, ובכל נפילה ונפילה שהוא נופל בהכרח, יתעורר לקום לתחיה ולא ישאר בנפילתו, אלא ילחם ללא ליאות נגד דמיונות היצר המראה לו כאילו הוא נאבד כבר מן העולם.

וילמד דבר זה עצמו מן הצר הצורר אותו כפי שדוד המלך ע"ה גילה לנו רז זה: **"מֵאִיִּי תִחַפְּמֵנִי"** (תהלים קיט, צח) - מזה האויב, השטן, שלא התעייף ולא

נתן חיכה עד שקהל המתפללים יתפזר ואז הוא ניגש לאברך, ואמר: 'השיעור היה יפה ומחכים, תודה רבה. אך אני מרגיש שהוא גבוה מדאי בשבילי, אני כל כך רחוק מההצלחה, אני כל כולי כשלון אחד מוחלט, אפס גדול ועגול! ועם הכחות האפסיים שיש לי איך אני מסוגל בכלל להתמודד נגד יצר הרע?' **'איזה** יאוש!' - אמר האברך - 'למה אתה מדבר כך?'

'קיבלתי על עצמי לשמור על העינים, והיצר הרע חבט בי פעם אחר פעם עד שהפך אותי לכברה מחוררת. ואתה עוד שואל למה אני מיואש?'

מעין החכמה

תיכף ולמד עמו ביחידות כשנה תמימה, ואפילו לבנו אדמו"ר האמצעי רבי דובער, לא הניחו להיות אצלו בזמן הלימוד, ואף שביקשו מאוד ללמוד עמו גם כן לא הועיל מאומה, רק אמר לו פעם אחת בסוד שזה הבחור הוא גלגול רבי אלעזר בן דורדיא, וכבר היה שלשה פעמים בעולם ונתקלקל לבסוף, אבל עתה שבא לידי לא ארפנו. וזה לך האות שמהיום שבעה שבועות תספור לך...

וכן היה שאחר שבעה שבועות נפטר פתאום הבחור לחי עולם הבא, ואז למד הרב עם בנו רבי דובער נ"ע מאמרי ספר הקדוש דרך חיים ולבסוף סדרם והדפיסם אדמו"ר האמצעי נ"ע, זכותו יגן עלינו.

הלה בחמתו הגדולה הכיר צדקות הרב, ועל ידי זה נבהל מאוד ולקח חיבוריו ויצא מבית הרב לבית המדרש, ושוב עלה וירד בבית המדרש תפוש ברעיונו. וניגש אליו ר' מרדכי ליעפלער ושאלו מה לו, והשיבו שלא יוכל שום אדם להועילו רק הרב הגדול.

ואחר העמיקו ברעיונו כשעה לקח ספר אחד וקרעו לשנים והניח חציו בתנור זה להאש הבוער וחציו לתנור השני.

וסבב עוד הפעם כשעה ועשה כמו כן בספר השני.

בתוך כך שלח הרב לקרותו פנימה ואמר לו שרוצה ללמוד עמו אם ישאר פה. ונתרצה

ופעם הוא מתחיל מחדש, סופו של דבר מובטח לו שהוא ינצח. בסופו של דבר הוא יצליח 'להכריח מציאות הקדושה שלא יהיה נידח ממנה'...

'ולכן' - המשיך האברך ואמר - 'גם אם נפלת ולא הצלחת לשמור על העינים אסור לך להתייאש, ועליך להתחיל בכל פעם מחדש. ובסופו של דבר מובטח לך שתזכה למעלה הגדולה והנוראה הזו - שמירת העינים'.⁶

עיניו של נתן שוטטו בחדר, ולאחר מכן הסתכל על האברך ואמר: 'ברוך ה' זכיתי ללמוד היום משהו'.

ונתן חזר לביתו והחליט בעקשנות: 'אני מתחיל מההתחלה'...

והיצר הרע שעמד בצד קיפל את השרוולים...

התייאש ונטפל לו בעקשנות נוראה ליוחנן כהן גדול אשר שימש בכהונה גדולה לפני ולפנים בקדשי הקדשים משך שמונים שנה תמימות ובעת כהונתו היה צדיק גמור ובכל זאת ובכל אלה לא אמר השטן נואש, אלא פעם אחרי פעם קם לשטנו בעקשנותו כי גברה, ניסה פעמים אין ספור עד שהכריעהו ועשהו צדוקי.

וממנו ניקח לעבוד את ה', נלמד מעקשנות הרעה עד כמה יכול האדם עם עקשנותו להגיע למצב של שלימות, להכריח מציאות הקדושה שלא יהיה נידח ממנה, להתעקש על קשרו עם הקדושה ושלא יהיה מנותק ממנה, ככתוב: "לְבַלְתִּי יִדָּח מִמֶּנּוּ בְּדָח" (שמואל-ב יד, יד)...

אתה שומע? - אמר האברך. 'סוד הקדושה היא העקשנות! כאשר האדם לא מייאש את עצמו, ובכל פעם

מעין החכמה

מאותה סיבה, מדיר היה רבי פינחס את רגליו מבתיים של חולי ישראל. משגר היה להם את ברכותיו ואת איחוליו לרפואה שלימה בידי שליח, אף סועד אותם בחוליים. על ידי פיזור ממון בעבורם ודאגה להרחבת דעתם ולכל מחסורם, אבל הכל באמצעות כח, כחו, כשיד שניה מתווכת בינתים.

היו הבריות תמהים על כך, ותלמידיו - מבקשים לדעת טעמה של אותה תורה הצריכה לימוד. אף הוא נענה להם ונאות להסביר את כוונתו:

6. ובענין זה סיפר הגאון הרב מרדכי גרליץ שליט"א (בסוד עבדך, חלק ד - עמוד קכט, הועתק ברשות המחבר), וז"ל:

מדת האמת, אשר היתה נר לרגליו הטהורות של אותו צדיק קדוש ונשגב, רבי פינחס מקוריץ, פרושה היתה על כל סעיף וסעיף מהליכות עולם, ועל כל תחום ותחום באורח חיי היום יום. יש, ורבי פינחס מבקש אחריה, אחרי האמת, משאת נפשו, מפשפש אחריה ותוהה על קנקנה בכאלו מקומות, אשר סתם בני אדם לא היו מעלים בכלל על דעתם, כי גם שם מקומה.

הכנר הַעֲוֹר, קבוע היה בנופה של קוריץ העיר, כאותו אילן קשיש, שפוף גזע, שניצב כשומר נאמן על פתחו של בית ועד הקהילה:

כשם שלא זכר איש מבני הדור את בית ועד הקהילה מבלי אותו אילן, כך לא זכורה היתה להם קוריץ עירם מבלי אותו כנר.

יהודי פשוט ותמים היה ר' ירחמיאל הכנר. כבר משחר נעוריו. למאז נתלו ריחיים של פרנסה בצוארו. לא מש הכנור מתוך ידו. מביני נגן הסהידו עליו, כי לא סתם מיטיב נגן הוא, אלא אומן ממש, היודע לפרוט במומחיות יתר ובכשרון נדיר על המיתרים העדינים. משנודעה תכונתו זו ברבים, שוב לא היתה נערכת בקוריץ חתונה, או כל שמחה אחרת, מבלי שִׁשְׁמָעוּ בתוכה צלילי כנורו. ומאומנותו זו, היתה פרנסתו מצויה לו בכבוד.

ברם, לא ארכו הימים מאז החל מתפרנס מאותה אומנות, עד שהתרגש ופגע בו אסון מר ונמהר: ביום בהיר אחד. לפתע פתאום, נחשכו לו מאורותיו, ונותר ר' ירחמיאל הכנר סומא בשתי עיניו. לא יוכל לראות.

הזעזוע בעיר היה נורא. דבר אסונו הפתאומי של הכנר האהוד, פגע בלב כל אדם, ולא היה לך בן קוריץ אחד, שלא חש באסונו הפרטי של הכנר כאסונה של העיר כולה. לא זו אף זו, חששו. כי מעתה יחדל ר' ירחמיאל להופיע עוד בשמחות בני העיר ולהנעימן בכנורו, אולם חשש זה טרח הכנר בעצמו להפריך מהרה. שכן כבר בחתונה הקרובה שהתקיימה במועד סמוך למקרה המצער, הופיע ר' ירחמיאל, כשהוא מובל בידי אחד משכניו הטובים. וניצח על מלאכתו ביד אָמֵן, כמו לא אירע עמו דבר. רק עיניו עצומות היו, אבל אצבעות ידיו נותרו גמישות ורגישות כמימים ימימה, ומן השמחה לא חסר המזג אפילו כל שהוא.

'הראתי לדעתו, שח הצדיק, 'כי לפעמים, בבואי לבקר חולה, ניגפות רגליו באבק של שקר: ניצב אני דקה ושתים בחוץ, מתחת לחלונו. בטרם אכנס לביתו. והנה - שקט ושלוה. קול דממה דקה.

אף הגה לא יִשְׁמַע, ואולם, אך אציג כפות רגלי על הסף, מיד תתחלנה אנחות וגניחות לנסר בחלל החדר, משל, כל יסורי איוב נקבצו ובאו עליו, על החולה, באחת...

'אמת', המשיך הצדיק ולימד סינגוריא, 'כל כוונתו של החולה לטובה, אין הוא מבקש אלא לעורר את רחמי עליו, כדי שאתפלל ואבקש למענו רחמים, מלפני מי שהרחמים שלו, אך אף על פי כן - גניבת דעת היא זו, ריח של שקר נודף הימנה, ואין אני חפץ להיות גרמא לה!'

'זיה הגבהת קול אחת יתר על המדה, השמעת גניחה אחת, אשר אינה עולה בקנה אחד עם מִסֵּת היסורים, כדי להטות את האדם מנתיב האמת, ולהעמיד את רגליו באורח שקר, חס ושלום! כלום אהיה אני גורם, חלילה, להכשיל אחרים?'

הואיל והיו הבריות שומעים, כי בסרך שקר תליא מילתא, שוב לא היו מהרהרים אחרי דרכיו של הצדיק ולא כלום, לפי שהכל יודעים, למקטון ועד גדול, שעל כל סטיה, כחוט השערה, מקוטב האמת, מוכן הוא, רבי פינחס, למסור את נפשו, בכל עת ובכל רגע, ללא היסוס.

היה, על כן, מן הפלא, כאשר יום אחד קם רבי פינחס והכריז, כי ברצונו ללכת ולבקר את ר' ירחמיאל - 'הכנר הַעֲוֹר' - כפי שכינהו בני העיר - אשר נפל למשכב, ולסעדו על ערש דַּיָוָו.

'מה גבר מגוברין, ומה יום מיומיים? - תמהו בני העיר איש אל אחיו, ומענה אָיֵן.

לו אשר לא טחו מראות, וכי חננו הבורא בראיה בריאה על בוריה...!

'ואולם. בימי נוערו, כאשר מן השמים יָגִגוּ לו אותה פרנסה עלי הגיון בכנור, ונעשה אורח מצוי בבתי המשתה כשמקומו קבוע לו בין העזרות. נקפו לבו, פן ושמא יפחו עליו יצרו. חלילה. וישיאו לחטוא בְּשִׁקּוֹר עין - ור' ירחמיאל ירא את ה' מנעוריו, עמד, איפוא. ונשבע ליצרו, שלא יפקח עוד את עיניו עד יום מותו!"

'מאז ואילך, זה למעלה מיובל שנים, לא פקח הכנר את עיניו אפילו פעם אחת, והן עצומות כפי שעצמן ברגע ההוא!"

'מעתה תבינו', סיים הצדיק, 'מפני מה עברתי על מנהגי והלכתי לבקרו, לאותו כנר, בביתו!"

נרעשים ונרגשים נפטרו התלמידים מלפני רבם, כשהם נסערים ברוחם ומתאמצים בדעתם, לירד לסוף גדולתו וכחו של אותו בעל נפש יקר שביקרים.

לא יצאו ימים מועטים, ושעתו של הכנר הָעָנָר הגיעה.

סביב למטתו ניצבו בני החברה קדישא, מוכנים ומזומנים לומר עמו את הווידוי האחרון, כדרך כל הארץ.

לפתע, פקח הָעָנָר את עיניו העצומות, הביט על סביבותיו בעינים מלאות עליצות, כשהוא ממלמל אל עצמו חרש:

'הבה עוד, בעודי חי, אעיף מבט אחד ויחיד על העולם!"

תוך כדי דיבור, פרחה נשמתו הטהורה כמשחל בניתא מחלבא (כמשיכת נימת שיער מתוך החלב), והגביחה עוף אל משכנה, אשר שמור היה לה בגבהי מרומים...

מני אז, וכבר חלפו להן בינתיים כיובל שנים, היו עיניו של הכנר טוחות ועצומות, כשהוא תלוי בחסדיהם של הפקחים, אשר התנדבו, מדי פעם, להובילו למחוז חפצו. וכבר ידעו בעלי השמחות, אשר הזמינוהו לנצח בנגינות בבי הילולתם, כי מלבד השכר אשר ישלמו לו. שומָה עליהם גם לשגר אצלו אדם. אשר יוליכנו אל המסיבה ואשר ישיבנו ממנה בחזרה לביתו.

אף על פי שהיו עיניו של הכנר עצומות. לא חרב מקור דמעתו. כשהיה ר' ירחמיאל מתלהב בנגינתו, והיה זה חזון נפרץ, היו שני קילוחים של דמע פורצים מבין ריסי עיניו החתומות, ואלו מְפָפִים וניגרים שעות ארוכות ללא הרף. אף הוא גורף היה את כל ההמון החוגג בלהט נפשו הסוערת, ונגינות של השתפכות הנפש. מלוות בריקודי עוז בלתי נלאים, מעוררות היו את השחר הבא.

לא היה זה סוד, כי קדושה יתירה חופפת על נגינתו של הכנר הָעָנָר, כי על כן צדיקים וקדושים חיבבו לשומעה, ואף הצדיק רבי פינחס בעצמו, קדוש העליון דמתא, לא זו מחבבה כל ימי היותו בקוריץ.

איברא, מכאן ועד הליכתו של הצדיק לבקרו ביקור חולים בביתו, שלא כמנהגו - רחוקה היתה הדרך, ותמיהת התמהים על כך, עמדה בעינה ודרשה פתרונה.

כמוס היה הרז במדעיו של הצדיק. לא אבה גלותו. אולם, משרבו עליו הפצרות תלמידיו, נאות להם לבסוף, אך בתנאי בל יעבור, לבל יגלו הם את הסוד, כל ימי חייו של הכנר עלי אדמות.

'תדעו', לחש להם הצדיק בלאט, 'כי לא עָנָר הוא האיש כל עיקר, עינים פקוחות

אין שום סיכוי...

'שוב נכשלת!... אני כל כך מכעיס את ה' יתברך, אין לי שום סיכוי!

האברך הסתכל עליו במבט משתתף, ואמר: 'נשאיר את הדיון על

כך לזמן מאוחר יותר, ועכשיו מה דעתך אולי נלמד פרשת שבוע?'

'פרשת שבוע? אני אפילו לא זוכר מה הפרשה של השבוע!

והאברך השיב: פרשת שופטים. ומיד פתח את הספר אמרי נועם

(שופטים - מאמר ד) להגה"ק הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א והחל לקרוא...

החבטה הפעם היתה כואבת מאוד, ונתן נכשל במראה זוועה...

בשארית כחותיו נכנס נתן לביתו ונזרק על הכסא כשידיו שמוטות לצדדין...

המוח שלו היה ריק מכל מחשבה, ומלבו נעלמה כל תחושה...

הוא לא ידע כמה זמן חלף עליו, אך בסופו של דבר הוא מצא את עצמו מתקשר לאותו אברך ומבקש ממנו להגיע אליו. והאברך הגיע.

'מה קרה נתן? הכל בסדר?'

כי האדם עץ השדה

המרכיב השני: לצורך הצלחת גדילת העץ דרוש מרכיב נוסף,

והוא: שהאדם מצידו יטרח וישקיע בטיפוח העץ, בהשקיתו, ובעידוד

וניכוש העשבים השוטים שסביבו. אך אם האדם לא יעשה זאת, גם אם יהיה

הזרע שנטע מזן משובח, הוא לא יצליח להפיק ממנו את מירב התועלת שהיה

בכחו לספק אילו היו משקיעים בו.

וכך ממש גם הדבר בנוגע לבני האדם: דרגתו הרוחנית של האדם תלויה

בשני מרכיבים חשובים ועיקריים: המרכיב הראשון - שיהיה הזרע שממנו הוא נוצר

בפרשתנו נאמר: "פִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה" (דברים כ, יט) -

הוא אומר, שאדם נמשל לעץ השדה. ואכן, דמיון רב ישנו בין בני האדם

לבין עצי השדה:

הצלחת גידולו של עץ, באופן שיתן פירות טובים ומשובחים, תלויה בשני

מרכיבים חשובים ועיקריים: המרכיב הראשון - שהזרע שנוטעים יהיה מזן

איכותי ומשובח, כי ככל שהזרע הוא מזן איכותי ומשובח יותר, כך גם סיכוי

להיקלט באדמה, להכות שרשים ולהניב פירות משובחים, הינם גדולים יותר.

מאידך, גם אדם שלא זכה, שלא באשמתו, לנשמה משורש גבוה (מחמת שהוריו לא התקדשו די הצורך בשעת יצירתו וכדומה), בכל זאת, אם יעמול בכל כחו בלימוד התורה ובעבודת הבורא ותיקון המדות, יוכל להצליח להגביה ולרומם את נשמתו לדרגות גבוהות ביותר.

והלא כך אמר מורינו הבעל שם טוב הקדוש על אחד מתלמידיו הקדושים: 'תלמיד זה קיבל את הנשמה הנמוכה ביותר שבדור, ועל ידי יגיעתו בעבודת ה' זכה להעלותה למדרגת נשמתו של רבי שמעון בר יוחאי'.⁷

דמיון נוסף בין בני האדם לבין עצי השדה: כדי שעץ יצליח להיקלט באדמה ולהכות שרשים, הוא מוכרח להיות נטוע במקום אחד באופן קבוע. אך אם בכל פעם יעקרו אותו ממקום גידולו וינטעו אותו במקום אחר, הוא לא יצליח להיקלט בשום

מזן קדוש וטהור. אמנם, דבר זה אינו תלוי באדם עצמו, אלא ברמת התקדשותם וצניעותם של הוריו בשעת יצירתו. כי ככל שההורים נוהגים בתוספת קדושה וצניעות בזמן יצירת הילד, כך הנשמה שנמשכת לו משמים תהיה גבוהה יותר, ויהיו לו כחות נפש גדולים יותר להצליח להעפיל לדרגות גבוהות בעבודת ה'.

אולם עדיין לא די בכך: כדי להגיע לשלימות מירבית, האדם צריך מרכיב נוסף, אשר הוא תלוי באדם עצמו, והוא: שהאדם ישקיע ויטרח בכל כחו ומרצו בעבודת ה', בלימוד התורה, בקיום המצוות, בעשיית מעשים טובים, בתיקון ועידון המדות, ובהתקדשות הגוף והנפש.

לולא עבודתו העצמית של האדם, לא יעזור לו שנשמתו באה משורש גבוה, שהרי ללא עבודתו העצמית כחותיה העצומים של נשמתו יותרו גנוזים בתוכה ולא יצאו לפועל.

מעין החכמה

מאוד, נשמה שכמעט ולא היתה נמוכה ממנה באותו דור ועל ידי עבודתו ויגיעתו העצומה זכה לדרגתו של רבי שמעון בר יוחאי!

ואמרו הצדיקים שהעבודה שבזכותה זכה רבי יצחק למה שזכה היא 'עבודת ההודאה' שדרכו היתה להודות להקב"ה על כל מה שעושה עמו!...

7. סיפר הגה"ק רבי יהודה ליב הלוי אשלג זיע"א (וילקט יוסף - עמוד לז), וזתו"ד:

באחת הפעמים אשר זכה הגה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב להסתופף בצילו של מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש. אמר לו הבעש"ט הקדוש:

'רבי יחיאל! יודע אתה מיהו אביך? אביך רבי יצחק נולד עם נשמה נמוכה

מדרש פלוני תצליח הרבה יותר? ומי אמר לך שסדר לימוד זה או שיטת לימוד זו הם הטובים והמתאימים ביותר בעבורך, אולי עדיף לך ללמוד באופן אחר? ומי אמר לך שספר זה שאתה לומד מתאים לך לפי שורש נשמתך, אולי עדיף לך ללמוד בספר אחר? ובכלל, מי אמר לך שהקב"ה חפץ בלימוד שלך? וכי וכי'.

יש לדעת בבירור שכל המחשבות הללו מקורן מיצר הרע החפץ לעקור את נשמת האדם ממקום גידולה כדי שלא תצליח להיקלט בשום מקום, וממילא לא תניב מהתורה פירות מתוקים. לכן אין להתפתות לכך, ולא להתבלבל מכך בשום אופן, אלא להמשיך בדרך שבה התחיל, ובעזרת ה' יתברך, בבוא הזמן יזכה לראות ברכה מרובה בעמלו, בבחינת: "משכיל על דבר ימצא טוב" (משלי טז, כ)...

עץ פרי עושה פרי...

שאתה מניב פירות מתוקים, כך גם כל הנטיעות הבאות שינטעו מפירותיך, ניבו אף הן פירות מתוקים.

וכך ממש גם הדבר בנוגע לבני האדם: תכליתו של האדם עלי אדמות אינה מסתכמת בכך שיהיה הוא בעצמו ירא אלקים וסר מרע, אלא חובתו היא להעמיד נטיעות נוספות - דהיינו ילדים יקרים - שאף הם ילכו בדרך ה' ותורתו הקדושה, ואף הם יוסיפו לנטוע עוד ועוד נטיעות

אופן, וממילא לא יוכל לצמוח כראוי, ובוודאי שלא יוכל להניב פירות.

וכך ממש גם הדבר בנוגע לבני האדם: כדי שאדם יצליח בעבודת ה', הוא מוכרח לקבוע לעצמו מיהו מורה דרכו בעבודת ה' אשר על פיו יצא ועל פיו יבוא, וכן לקבוע לעצמו סדרי לימוד קבועים, ולא לשנות את מקומו או את סדרי לימודו בכל פעם, ורק כאשר ינהג כן, יזכה בהמשך הזמן 'להיקלט' בתוך התורה הקדושה, וממילא גם להניב פירות מתוקים.

וכך היא דרכו של יצר הרע - כשרואה אדם שקבע את מקומו בבית מדרש מסויים ושקוע ראשו ורובו בתורה, מיד הוא פונה אליו, מפריע את מנוחת נפשו, ומטרידו בכל מיני ספיקות: 'מי אמר לך שביית מדרש זה טוב בעבורך, אולי בבית

האברך הרים לרגע את עיניו מן הספר וכשראה שנתן עמו המשיך לקרוא:

ולמעלה מכל האמור, ישנו דמיון נוסף בין בני האדם לבין עצי השדה: עיקר שבחו של האילן הוא בכך שהוא עושה פירות, שמהם גדלים אילנות נוספים שגם הם עושים פירות, וכן הלאה - כפי שלימדונו חז"ל (תענית ה'): שהברכה הטובה ביותר לאילן היא: שיהיו נטיעותיך כמותך, כלומר: כשם

לכן על כל הורה בישראל מוטלת החובה לשמור את צעדיהם של ילדיו היקרים, ולדעת בכל עת ובכל שעה היכן הם נמצאים ועם מי הם הולכים, ומי הם חבריהם.

וכמו שאסור לשומר העומד על משמרתו להירדם, כך צריך כל הורה להיות עירני ביותר לכל מה שנעשה עם ילדיו בכל רגע ביממה, ולדעת מה הם עושים והיכן הם נמצאים וכו', ובזכות טרחתם של ההורים בחינוך ילדיהם בדרך הקדושה, ה' יסייע בידם להצליח בכך.

על כל הורה לדעת, שכדי שיצליח לשתול בעומק לבם של ילדיו את יסודות האמונה והקדושה במדה כזו שגם כשהם יגדלו לא יסורו מהם, עליו להתמסר ביותר לענין חינוך הילדים, ולהשקיע בכך את מיטב כחו וזמנו כדי ללמוד אתם וכן כדי להתפלל ולברך אתם, ואם אינו יכול לעשות זאת בעצמו ישכור להם בכסף מלא מלמד טוב וירא שמים שיעשה זאת במקומו, וכגודל מסירות נפשו של האדם למען חינוך ילדיו, כן יראה מהם בעתיד פירות מתוקים וירוה מהם רוב נחת.

אסור שאבא ילך לתפילה או לשיעור, ואת ילדיו ישכח בבית.⁸ וכן אם

שילכו בדרך זו, וכך יתמלא כל העולם בנטיעות קדושות המפרסמות את שמו של הקב"ה בעולם, ועושות נחת רוח ליוצרם.

משום כך, חובתנו כהורים להשקיע את כל כחנו ומרצנו בענין חינוך ילדינו היקרים בדרך התורה הקדושה, כיון שכל המשכיות קדושתם של עם ישראל תלויה אך ורק בילדים הרכים, שהרי אם חלילה לא יהיו ילדים שילכו בדרך האבות, מה תועיל קדושת האבות, הלא אין לה שום המשכיות בעולם. אם הילדים לא בסביבה, כלומר, לא עסוקים באותם דברים קדושים שעוסקים בהם הוריהם - לא הרווחנו כלום.

וכן מצינו בתלמוד ירושלמי (סנהדרין פ"י ה"ב) שאמר אחז הרשע: 'אם אין גדיים - אין תיישים. אם אין תיישים - אין צאן. אם אין צאן - אין רועה. אם אין רועה - אין עולם. כביכול כך היה אחז סבור בדעתו לומר: אם אין קטנים - אין גדולים. אם אין גדולים - אין חכמים. אם אין חכמים - אין נביאים. אם אין נביאים - אין רוח הקודש. אם אין רוח הקודש - אין כנסיות ובתי מדרשות, כביכול אין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל'.

מעין החכמה

כשחלף ברחוב ממילא, הבחין בילדים עם כיפות לראשם ששיחקו בכדורגל. מישהו אחר במקומו בוודאי לא היה שם לב. אבל הרב ראה ולבו

8. ערב שבת קודש. הגאון הגדול ראש ישיבת 'פורת יוסף' הרב יהודה צדקה צועד לקבל פני שבת המלכה בכותל המערבי. בדרכו,

הקדושה של הבית תלויה בילדים הטהורים הללו, ואם עתה בהיותם קטנים לא יתרגלו בדרכי ומנהגי הקדושה, מאין ירכשו זאת בהמשך חייהם!?

על כן מוטלת חובה קדושה על כל הורה בישראל לחבר אליו את ילדיו היקרים, ולשתף אותם בכל דבר של מצוה וקדושה שהוא בעצמו עושה, כדי שגם הילדים יינקו את דרך הקדושה מעת היותם קטנים ויתרגלו אליה, ועל ידי כן היא תיקבע בעומק לבם ולא יניחו אותה לעולמי עד, כמו שנאמר: "חַנּוּךְ לַעֲרֵךְ עַל פִּי דָרְךָ - גַּם כִּי יִזְקֶיךָ לֹא יִסּוּר מִמֶּנּוּהָ" (משלי כב, ו)...

כבר זכה האב והביא את ילדיו עמו לבית הכנסת, אסור שישב הוא ויתפלל או יקשיב לשיעור ואילו ילדיו יסתובבו בחוץ, אלא מוטלת עליו החובה לחבר אליו את ילדיו היקרים, להושיב אותם צמוד אליו, לפתוח לפנייהם את הסידור וכו', ולעודד אותם בנחת, בסבלנות ובנועם להתפלל בשמחה ולהקשיב לשיעור.

כיצד יתכן שהאב הולך לעסוק בדברים העומדים ברומו של עולם, ואת הילדים הוא משאיר בבית או ברחוב לשחק ולהשתובב, ולפעמים גם לעשות מעשים מגונים, הרי כל המשכיות

מעין החכמה

עד שנתמלאו רגשי אשם וחרטה, ועד שקיבלו על עצמם מכאן ואילך להטיב דרכיהם.

את תוצאות ההשפעה של דרשתו זו, אפשר היה לראות אחרי שחלפו שנות דור, כשאותם ילדים מוזנחים מרחוב מְמִילָא ישבו ביכוללים ועסקו בתורה... (וזאת ליהודה, חלק ב - עמוד 650).

9. ונביא הקבלה נוספת:

בי"ב תשרי שנת תשע"ו, אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זיע"א מסר את שיעורו האחרון (ובעונותינו הרבים לאחר 13 יום, בכ"ז בתשרי הוא התעלה לשמי מרומים), שיעור נפלא שנמשך כשלוש שעות ולאחר פטירתו הודפס בכרך בצור ירום - הצוואה, ובתוך דבריו שם (עמוד 200) הובאו הדברים הבאים (בתוספת הקדמה קצרה):

ישנו דבר חשוב שצריך ללמוד מגידולי האדמה.

נתמלא צער וכאב, בראותו ילדי ישראל המתרוצצים הפקר בחוץ בזמן התפילה, ללא שום השגחה. צער הרב מהילוכו ושאל ילד אחד אחרי השני: 'איפה אבא?' 'איפה אבא?' ענו ואמרו: 'אבא נמצא עכשיו בבית הכנסת, הוא מתפלל... מיד נפנה לשם וביקש מגבאי בית הכנסת שיפרסם בקהל, כי הוא יבוא אליהם במוצאי שבת, וינאם בפני המתפללים דרשה בנושא העומד על הפרק.

ויהי בבואו במוצאי שבת קודש, בית הכנסת היה כמעט ריק מאדם. המתפללים, שהתגוררו בסביבה הקרובה, פשוט לא הגיעו, אולם הרב צדקה לא ויתר, ביחד עם הגבאי פנה לחזר על פתחי הבתים והביא את הקהל לדרשתו. הוא דיבר בהתרגשות רבה, היתכן להזניח כל כך את הילדים, שהם האוצר היקר ביותר שהפקידו משמים בידינו? והיה הולך ומזעזע את השומעים בתוכחתו הנוקבת, אשר הלמה כפטיש על ראשם,

ואחר בלותו יפרח ויצץ ונעשה אילן גדול, כן הדבר הזה שעל ידי זה שמשפילין את האדם עד עפר, על ידי זה הוא גדל, צץ ופורח בעולם'...

והמשיך הרב יורם ואמר: ה' זיכה אותי כל החיים לקיים את דברי הפסוק

"שויתי ה' לנגדי תמיד" (תהלים טו, ח), וכפי שפירש הבעש"ט הקדוש 'שויתי' מלשון השתוות. והיינו שהתנהגותו של האדם תמיד שווה. הן בתקופת הצלחתו שכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו, וכולם מכבדים ומעריכים אותו... והן בתקופת הנסיגה והכשלון, שבכל מה שמתעסק - הריחו מפסיד, וכולם מבזים ומחריפים ומגדפים אותו...

תמיד, בכל מצב, ובכל עת, לבו מלא אמונה ובטחון, שמחה והודאה, שיר ורננה להקב"ה האבא הרחום שרק מטיב לו.

זה פירוש הפסוק: 'שויתי ה' לנגדי תמיד' - שרגשות הלב תמיד שוים, בכל הנהגה והנהגה שהקב"ה מתנהג עמו.

ובמיוחד יש לאדם להודות לה', בעת שהקב"ה מזכה אותו במתנה הנפלאה ששמה בזיונות, כי עיקר גידולו של אדם הוא על ידי בזיונות...

כל מי שיש לו מעט ידע בחקלאות יודע שכדי שתגדל לו תבואה טובה עליו לזרוק הרבה זבל על האדמה, זבל ועוד זבל... וכפי איכות הזבל כך יהיו הגידולים... ולכן אדם צריך לחפץ ולהשתוקק שיבזו אותו ויחרפו אותו...

והובא שם (בצור ירום - הצוואה, הערה מספר 101), וז"ל: עד כמה נאים הדברים למי שאמרם. במשך כל ימיו של אבינו רבינו זיע"א - החל מתחילת דרכו בהרבצת תורה וקירוב לבם של ישראל לאביהם שבשמים, ועד ליומו האחרון עלי אדמות - תמיד היו אנשים שונים

הרוצה שיגדלו לו ירקות משובחים ועסיסיים, עליו לזבל את השדות. וכיצד מזבלים? מפזרים על האדמה זבל (צואה) של פרות או כבשים בכמות גדולה ואחר כך הופכים את האדמה וזורעים.

אדם מגיע לחנות וקונה עגבניות מלפפונים וירקות ונעלם מעיניו שכל הירקות האלו גדלים מזבל פרות וכבשים!

וכך זה האדם, חוק קבע הקב"ה בעולמו שהגדילה של האדם תבוא רק על ידי שזורקים עליו זבל, והיינו שמשמצים אותו ומבזים ומחריפים אותו, ורק כך גדלים.

אך צריך לדעת שזה לא חייב להיות על ידי אחרים, גם כשאדם זוכה לעשות חשבון נפש אמיתי עם עצמו ולהכיר את הדברים הטובים שבו, וגם את כל מה שמוטל עליו עוד לתקן ולעשות, בזיכוך המדות ובשבירת התאוות ובעשיית טוב, ואזי לבו נשבר בקרבו בגלל רחוקו מאור פני ה' השורה דוקא על הראויים לו, אזי הוא זוכה לקבל כחות להמשיך ולצמוח!

זה לשון הגה"ק רבי נתן מברסלב זיע"א (חיי מוהר"ן - אות תקג): 'שמעתי בשמו (של רבי נחמן מברסלב) שאמר שעל ידי המחלוקת שחולקין על האדם עושין לו טובה. כי על ידי זה יכול לגדול ולצמוח כמו כשנוטעין גרעין בארץ אם היתה כל הארץ אדוקה יחד לא היה באפשר שיגדל ויצמח מהגרעין אילן, ובהכרח שתיחלק הארץ קצת כדי שיהיה מקום להאילן להתגדל. כמו כן על ידי המחלוקת שחולקין, על ידי זה נותנין לו מקום להתגדל ולצמוח'...

והניף ידו שנית בספר חיי מוהר"ן (אות קסה) וכתב: 'כי כמו שאי אפשר לכל מיני זירעונים לבוא לתכלית גידולם אלא עד שנותנין מתחילה הגרעין בעפר ואחר כך הגרעין נתבלה

נתן הסתכל על האברך במבט שעייפות נמסכה בתוכו, ושאל: מה כל זה קשור אלי? **והאברך** מיהר להרגיע: עכשיו הגענו לעניינינו, והוא המשיך לקרוא באמרי נועם...

סוד השלכת...

בתפילה, פתאום הוא נכשל במדת הכעס, השנאה, הקנאה והתחרות, ואולי אף בדברים אחרים, גרועים מאלו בהרבה.

אולם גם אז אסור לו להתיימש. צריך לנהוג באיפוק ובסבלנות ולצפות ולייחל לתקופה חדשה של פריחה רוחנית. אסור לשקוע בַּבְּצָה העכורה של הנפילה, אלא להתגבר כארי, לעמוד זקוף על שתי הרגלים ולהתחיל שוב מחדש.

ועל כיוצא בזה זעק הגה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א (ליקוטי מוהר"ן, תניינא - תורה עח) ואמר: 'אין שום יאוש בעולם כלל'. ומעיד תלמידו הגה"ק רבי נתן זיע"א שכשרבי נחמן אמר את התיבות 'אין שום יאוש', אמרם: 'בכח גדול ובעמקות נפלא ונורא מאוד, כדי להורות ולרמז לכל אחד ואחד לדורות, שלא יתיימש בשום אופן בעולם'...

ישנו עוד דמיון בין בני האדם לבין עצי השדה: עצי השדה אינם ירוקים ועמוסים בפירות בכל עת וזמן. ישנה גם תקופה של שלכת, אשר בה כל עליהם נושרים מהם, ופשיטא שאין עליהם ולו פרי אחד, אלא הם נותרים ערומים וחסרי כל. אולם גם אז העצים אינם מתיימשים. הם יודעים היטב שתקופת השלכת עוד תחלוף, ואחריה תבוא תקופת האביב, ואז שוב הם יתחדשו ושוב יבלבו, ושוב יהיו עמוסים בפירות מתוקים.

וכך הדבר ממש גם בנוגע לבני האדם: לא רק זמנים של עליה יש לו לאדם, כי אם גם זמנים של ירידה. כל אדם צפוי לעבור כמה וכמה פעמים במשך חייו מעין תקופת שלכת רוחנית שגורמת להשיר ממנו את החשק והשמחה בלימוד התורה ובעבודת ה', פתאום קשה לו להתרכז

מעין החכמה

בתקופה האחרונה לחייו של אבינו ורבינו אמר לבני ביתו, שאמנם שמח הוא על שזכה להרביץ תורה ברבים ולהחזיק אלפי אברכים בכל רחבי הארץ וכו', אך יותר מכל, שמח הוא על כך שבמשך כל ימיו תמיד התבזה ונרדף על לא עוול בכפיו, ומעולם לא השיב מאומה למחרפיו ולמבזיו, **ובזכות זה זכה שכבר שלשים שנה הוא רגל במרכבה של הקב"ה...**

ומשונים שמרוב קנאתם וצרות עינם בהצלחתו ופריחתו, רדפו אותו בכל דרך אפשרית, הכפישו את שמו הטוב ובזו אותו ברבים, ובכל פעם הרכין רבינו את ראשו וקיבל את הבזיונות בשתיקה ודממה, ומעולם לא השיב להם רעה, אלא אדרבה, גמל לחייבים טובות והשתדל להטיב גם לאלו שמצערם אותו עד מאוד.

הבה לי עצה!...

אלא משום דכתיב: "פי מִמְנו תאכל ואתו לא תִּכְרֵת" (שם), [כשצרים על עיר כדי לכבושה אסור להשתמש בעצמי פרי לצורך המצור, וטעם הדבר כי העץ משמש לאכילה ולכן אל תכרתו אותו].

וכתיב: "אתו תִּשְׁחִית וְכָרַת" (שם פסוק כ), [ואילו את עצמי הסרק מותר לנו להשחית שהרי הם לא משמשים לאכילה].

וכשם שלגבי מצור יש חילוק בין עץ לעץ, כך גם גבי האדם, שדימתה אותו התורה לעץ השדה. יש אדם שצריך לאכול ממנו, ויש שצריך לסור ממנו.

הא כיצד?

אם תלמיד חכם הגון הוא - 'ממנו תאכל ואתו לא תכרות'. כלומר, למד ממנו.

ואם לאו, ואם אינו הגון - 'אתו תשחית וכרת'. כלומר, אל תלמד לפניו, אלא סור ממנו.

המשיך האברך ואמר: בשעה שלמד הרבי מליובאוויטש את דברי הגמרא הללו התקשה בכמה קושיות, ואשתף אותך בחלק מהן...

אתה מבין פנה האברך לנתן ואמר: לכל יהודי ישנו את היצר הרע הפרטי המיוחד לו, שנגדו הוא צריך להילחם ועליו הוא צריך להתגבר, וכדרך כל מלחמה לפעמים זה גובר ולפעמים זה גובר, אך המנצח הוא המצליח להחזיק מעמד ולא להתייאש. ולכן גם אתה אסור לך להתייאש, אתה חייב לאסוף את כל כחותיך ולהמשיך להילחם... ובסופו של דבר אתה תזכה לנצח!

נתן פנה לאברך ואמר לו: 'הכל טוב ויפה, חיזוקים נפלאים, אבל אני רוצה עצה מעשית, איזו שהיא דרך להאיר את נפשי באור הקדושה'.

האברך הביט בו ואמר: 'יש דרך כזו'. והוא פתח את הגמרא הקדושה (תענית ז.) והחל ללמוד:

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא: ליתי מר ליתני [פירוש: יבוא כבודו וילמד עמי]!

אמר ליה: חלש ליבאי ולא יכילנא [חלש לבי, ואיני יכול ללמוד כעת]. **לימא מר מילתא דאגדתא** [יאמר כבודו דברי אגדה].

אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב: "פי האדם עץ השדה" (דברים כ, יט), **וכי אדם עץ שדה הוא?**

האדם הוא עץ השדה!

אבל אם זו היתה שאלתו של רבי יוחנן, מוטל עלינו להבין את תשובתו. שהרי בתשובתו הוא לא הסביר מדוע האדם זהה לעץ השדה, אלא הביא בסך הכל עוד פרט שבו האדם דומה לעץ? ומה מיוחד בפרט הנוסף הזה שבו הוא בחר להסביר, את השייכות העיקרית בין האדם לעץ השדה?

יתירה מזו: דמיון זה של אדם לאילן - הוא רק בנוגע לתלמיד חכם, וכיצד יכול הוא לבטא את השייכות בין **כללות מין האדם** לעץ השדה?

וכדי להשיב פתח הרבי מליובאוויטש והקדים...

הארה: מכאן ועד סוף השיחה הם דבריו של הרבי מליובאוויטש (שם), ולא נטרח לציין זאת שוב.

וכך שאל הרבי מליובאוויטש:¹⁰

כשמתבוננים בשאלתו של רבי יוחנן: **'וכי אדם עץ שדה הוא?'** מתעוררת התמיהה: הרי ישנם הרבה קוי דמיון בין האדם לאילן, וכבר במשנה (אבות פ"ג מ"ז) נעשתה הקבלה בין האדם לאילן,¹¹ ואם כן מדוע רבי יוחנן מתפלא ושואל: 'וכי אדם עץ שדה הוא?'

אלא, עלינו לומר, שלשיטת רבי יוחנן לשון הפסוק: "כי האדם עץ השדה" (דברים כ, יט) מרמז שישנה הקבלה מלאה בין האדם לעץ, ולא רק שיש כמה דברים שבהם הם דומים. לפיכך התפלא ושאל: 'וכי אדם עץ שדה הוא', וכי **האדם זהה לעץ השדה?**

האדם עולם קטן

שישנם בעולם הגדול ישנם גם באדם.

כידוע, האדם נקרא בשם 'עולם קטן',¹² כלומר שכל העניינים

מעין החכמה

הוא דומה, לאילן שענפיו מועטין ושרשי מרובין, שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו...

12. וזה לשון המדרש רבי תנחומא (פקודי אות א): ללמדך שהמשכן שקול כנגד כל העולם וכנגד **יצירת האדם שהוא עולם קטן...**

10. תורת מנחם התוועדויות (חלק לג - עמוד 77).

11. וזה לשון המשנה: רבי אלעזר בן עזריה אומר... כל שחכמתו מרובה ממעשיו,

למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרובין ושרשי מועטין, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו... אבל כל שמעשיו מרובין מחכמתו, למה

בוגר הרגשות כבר יותר במעלה (לפי ערכו). וכמו כן אצל האדם הבוגר עצמו שייך צמיחה וגידול ברגשות שבתחילה הרגש וההתפעלות קטנים כמו ניצוץ אש ואחר כך מתרחבים וגדלים.

חלק החי שבנפש הוא בחינת השכל, שעליו נאמר: "החכמה תחיה בעליה" (קהלת ז, יב).

וחלק המדבר שבנפש - הוא בחינת כתר, מקור השכל, שעליו נאמר: "כי עמך מקור חיים" (תהלים לו, י).¹³

לפי הדברים הללו תובן קושיית הגמרא: 'וכי אדם עץ שדה הוא?' הן אמת שבאדם ישנו גם הענין ד'עץ השדה' - צומח, מדות (רגשות) - אבל האם זוהי מעלתו של אדם? הרי מעלתו של האדם היא בכך שהוא בעל שכל. ובסגנון אחר:

וכשם שהעולם מתחלק לארבעה סוגים: דומם, צומח, חי ומדבר, כך ישנה גם באדם ההתחלקות לארבעה סוגים אלו.

ולא רק בגופו של האדם ישנה התחלקות זו אלא גם בנפשו (ראה ליקוטי תורה לאדמו"ר הזקן, חוקת - דף נח ע"א).

חלק הדומם שבנפש הן אותיות המחשבה, אותיות הדיבור ואותיות המעשה, שהרי באותיות לא שייך שום גידול שהרי מאות ודיבור אחד לא תתהווה אות ודיבור אחר, וכמו שהן כך הן תשארנה, ואין בהן גידול וצמיחה.

חלק הצומח שבנפש הן המדות (הרגשות) שיש בהן צמיחה מקטנות לגדלות, למשל אצל ילד קטן הרגשות שלו הם בקטנות, ולכן הוא נעלב ונפגע מכל דבר. ואילו אצל אדם

מעין החכמה

למעלה מזה הוא סוג החי באדם, שהוא ענין השכל, כמו שכתוב: והחכמה תחיה. והיינו, שענין המדות, אף שהם הרגש, מל מקום אין זה ענין של חיות, והוא לפי שענין המדות אינו חודר את האדם לגמרי, ורק ענין השכל, כיון שהחכמה היא ראשית הכחות פנימיים, הרי זה חודר את האדם לגמרי, ולכן בשכל דוקא יש ענין החיות.

ולמעלה מזה הוא סוג המדבר שבאדם, שהוא עצם הנפש שלמעלה מהשכל...

13. ונעתיק את לשונו של הרבי מלויבאוויטש (תורת מנחם, חלק ח - עמוד 197):

סוג הדומם באדם הוא האותיות, שלא זו בלבד שאין בהם חיות, אלא עוד זאת, שאין בהם אפילו צמיחה מקטנות לגדלות, שהרי מאות אחד לא יהיו ב' אותיות, וכמו כן בסוגי האותיות שיש בהם אתון רברבין אתון בינונים ואתון זעירין, הנה מאתון זעירין לא יהיה לעולם אתון בינונים ורברבין.

למעלה מזה הוא סוג הצומח שבאדם, שהוא ענין המדות, שיש בהם צמיחה מקטנות לגדלות.

התפלאה הגמרא ושאלה: **'וכי אדם עץ שדה הוא?'** - הרי עיקר התואר 'אדם' שייך לשכל?
ולפני שנשיב, נביא קושיא נוספת...

כשהתורה אמרה כי האדם עץ השדה היא התכוונה לומר שהתואר אדם שייך דוקא לחלק הצומח שבנפש, לחלק המקביל 'לעץ השדה'... ולכן

אתם קרויים 'אדם'...

ובסגנון אחר:

וכי המדות (הרגשות) הן תכלית המעלה והשלימות של האדם, שבשבילו נקרא הוא בתוארו הנעלה 'אדם'?

והנה, הרבי מליובאוויטש השיב באריכות נפלאה על שתי השאלות (והלביש את ביאורו בדברי הגמרא הקדושה), ואנו ננסה לצמצם את דבריו כפי יכולתנו, והרוצה להעמיק עוד יעיין שם...

כאשר מתבוננים בפסוק: "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה" (דברים כ, יט), רואים שהפסוק השתמש בתואר 'אדם'.

ומצאנו בספר הזוהר הקדוש¹⁴ שכתב שישנם ארבעה תארים לאדם, והם: אדם, גבר, אנוש, איש. והתואר הגדול והחשוב שבכולם הוא התואר 'אדם'.

וצריך להבין מדוע הפסוק משתמש בתואר הנעלה 'אדם' לתיאור חלק המדות (הצומח) שבאדם?

הולדת הרגשות תכלית הכל

והנה לאדם שזכה ששכלו ישפיע על רגשותיו קוראת התורה 'עץ פרי - עץ מאכל'. ואילו לאדם שלא זכה לכך (ואפילו אם הוא יודע הרבה תורה) קוראת התורה 'עץ סרק'.

ונרחיב עוד מעט:

עד עתה אמרנו שגוף האדם מתחלק לדצח"מ (דומם, צומח, חי, מדבר), וכן נפש האדם מתחלקת לדצח"מ. ועתה

עלינו לדעת שעיקר תפקידו של השכל הוא להשפיע על הלב, וכמו שנאמר: "וַיִּדְעֵתָ הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶל-לְבָבְךָ" (דברים ד, לט) - תכלית השכל הוא להפוך את האדם **להגון**, והיינו שלבו יתנהג לפי **ידיעת התורה** שלו.

אך אם חלילה השכל נמצא במקום אחד והלב נמצא במקום אחר, אזי הוא לא נקרא **הגון**, ואסור ללמוד ממנו!

מעין החכמה

14. פרשת תזריע (דף מח ע"א).

והנה ישנם שמנסים להשפיע על הלב, באמצעות השכל המכונה 'איש', ויכול להיות שהם מצליחים. אך כאן בפסוק הזה מגלה לנו התורה הקדושה: אם ברצונך למצוא דרך קלה לבוא לבחינת 'עץ השדה', דהיינו שהשכל יומשך במדות ובפועל ממש, להיות עץ עושה פירות, התחבר למעלת 'אדם' שבשכל, לעצם השכל שלמעלה מענין המדות, והיינו, לקשר את האדם שבשכל עם 'עץ השדה'.

ועל ידי כך תזכה להיות עץ פרי עושה פרי!

וממשיך הרבי מליובאוויטש ואומר:

והדרך להתחבר לעצם השכל הוא על ידי לימוד פנימיות התורה.¹⁷ שכחה כל כך גדול עד שהיא פועלת בהכרח על כל מי שלומדה, כמאמר רז"ל (איכה רבה, פתיחתא - אות ב):

נלמד שגם שכלו של האדם מתחלק לדצח"מ: ישנו 'דומם' שבשכל, 'צומח' שבשכל, 'חי' שבשכל, ו'מדבר' שבשכל.

והחילוק בין התארים 'איש' ו'אדם' הוא בשכל עצמו: 'איש' מתאר סוג תחתון יותר של שכל, שהוא חלק השכל השייך למדות.¹⁵ ו'אדם' מתאר את עצם השכל, שהוא למעלה משייכות למדות.¹⁶

ובנוסף לכך קיים הבדל נוסף:

השכל הנמוך המכונה 'איש' מכיון שהוא שייך למדות שייכים בו מצבים של עליות וירידות - שמכיון שהמדות שבלב תופסות מקום אצל שכל זה, לכן הן יכולות לגרום העלם אור על אור השכל - וכאשר יש אצל האדם טמטום הלב, אין השכל יכול להשפיע על המדות.

מה שאין כן עצם השכל - להיותו למעלה מכללות ענין המדות, לא שייך שיוכלו להעלים עליו, והוא מאיר גם בלב.

מעין החכמה

ותואר 'אדם' שייך דוקא לעצם השכל, ומטעם זה, התואר 'אדם' הוא לישראל דוקא, כי נפש השכלית שבישראל הוא באופן אחר לגמרי מנפש השכלית שבאומות העולם, דאף אשר גם השכל והנפש (השכלית) שבישראל הוא שכל אנושי, מכל מקום נרגשת בו דקות והפלאה רוחנית.

17. ועל פי זה תובן שייכות המאמר 'מאי דכתיב: כי האדם עץ השדה כו' לדלעיל מיניה: יליתי מר ליתני! אמר ליה: חלש ליבאי ולא

15. לשכל השייך למדות יש יכולת להשפיע על המדות ולזככן. אך אין ביכולתו לשנותן ולהופכן לגמרי. כי הן תופסות מקום אצלו.

ואת השכל הזה מקבלים ביום הבר מצוה, ולכן קודם י"ג שנה אינו נקרא איש (אף שיש בו מדות) כי לא נשלם בו השכל השייך למדות.

16. עצם השכל מכונה גם 'מוחין דגדלות', והנה לעצם השכל יש יכולת לשנות גם את טבע המדות, וזוהי תכלית עצם השכל - שישנה את טבע המדות.

האברך סגר את הספר ופנה לנתן: הנה זו העצה בשבילך, קבע לך בכל יום זמן קבוע ללימוד תורת החסידות שגילה הבעל שם טוב הקדוש, ובעזרת ה' המאור שבה יסייע לך להתקדש ולשמור על העינים.

'המאור שבה (פנימיות התורה) מחזירו למוטב.

ובנוסף היא מזככת את האדם, באופן שהוא יוצא מ'טבעו' ומציאותו. לא זו בלבד שפנימיות התורה מיטיבה ומזככת את המדות, אלא היא גם משנה את טבע המדות.

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

שצריך משום שלא הושקעה בו עבודה. **ולא משנה איזו נשמה גדולה וגבוהה יש לאדם בלי עמל ועבודה לא יגיע לשום מקום.** ומאידך גם אנשים בעלי נשמות נמוכות **על ידי עמל ויגיעה יכולים להגיע לדרגת קדושים וצדיקים.**

ב. השני - השורש: בעץ כאשר הזרע טוב הפירות טובים. כך האדם **בשעת יצירת הוולד אם ההורים שומרים על קדושה יתירה אחרי שהכינו עצמם כראוי, הם מושכים לילד נשמה גבוהה וקדושה** וכך הילד יכול לצאת קדוש יותר ומוצלח יותר.

ג. השלישי - קביעות: כאשר אדם עוקר עץ על מנת להעבירו למקום אחר רוב הסיכויים כי

א. האדם משול לעץ, כשם שלעץ יש גזע ענפים פירות ושרשים, כך לאדם יש דברים אלו ובאים לידי ביטוי בעיקר בה' דברים ואלו הם:

הראשון - יעוד: צריך לדעת כי לכל אדם יש יעוד בחיים. כשם שלעץ היעוד שלו

הוא להביא פירות טובים וכן להמשיך את המין שלו הלאה, כך האדם תפקידו לגדל ילדים ולחנכם לתורה ומצוות. וכמו שבעץ כדי להוציא פירות טובים צריך לעמול לטפל ולהשקיע רבות על מנת שהתוצר יהיה משובח. **כך בחינוך, צריך לטפל ולהשקיע בילדים במסירות ובלי הפסקה.**

אם אדם לא ישקיע אזי אפילו יהיה הילד בעל כשרון גדול לא יוכל הוא לגדול כמו

מעין החכמה

(במדות) ולגלותו. ועל זה בא המענה והעצה 'לימא מר מילתא דאגדתא', דאגדה, שבה גנוזה פנימיות התורה (תניא, אגרות קודש - סימן כג) בכחה לפעול על הלב גם כשהוא בחלישות. ולכן גם בחר באגדה זו דוקא, המבארת את מעלת עצם המוחין, פנימיות התורה, כנייל בפנים.

יכלנא. לימא מר מילתא דאגדתא! אמר ליה: הכי אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב: כי האדם כו" - **דלכאורה** מהי שייכות אגדתא זו דוקא?

והענין: התשובה 'חלש ליבאי ולא יכלנא' (לומר דבר שבשכל) - היינו שמצד חלישות הלב אין בכחו להמשיך את השכל בלב

ה. החמישי - בזיונות: כדי שהעץ יוציא פירות משובחים צריכים לזרוק עליו הרבה זבל. וכן אצל האדם כדי לגדול באמת **צריך לדעת לקבל בזיונות! והרבה!** שכל בזיון בעולם הזה מוחק לאדם אלפי עבירות בעולם הבא. ולכן כל בזיון שבא על האדם אל יפגע ויכעס מהדבר אלא ישמח שה' נתן לו כפרת עוונות בחינם ומכך יתעלה עוד.

ו. והדרך הקלה לזכות להיות אדם שהוא 'עץ פרי עושה פרי', היא על ידי לימוד פנימיות התורה. **שכחה של תורה זו כל כך גדול עד שהיא פועלת בהכרח על כל מי שלומדה, כמאמר רז"ל: 'המאור שבה (פנימיות התורה) מחזירו למוטב.**

ובנוסף לימוד פנימיות התורה מזכך את האדם, באופן שהוא יוצא מ'טבעו' ומציאותו. ולא זו בלבד שפנימיות התורה מיטיבה ומזככת את המדות, אלא היא משנה את טבע המדות.

העץ לא יחזיק מעמד משום שהוא צריך קביעות. ולכן צריך לדעת **כי אחת הדרכים להצלחה היא הקביעות!** שלא יהיה האדם 'נע ונד' ממקום למקום ואל יאמר לעצמו שאולי במקום זה או בבית מדרש אחר או בישיבה אחרת יצליח יותר, אלא ישאר במקום אחד קבוע ולא יחליף כל יום סדר לימוד או גמרא או ספר כל שהוא אלא יתחיל משהו אחד ולא יעזוב אותו עד שיסיימו ולאחר מכן יתחיל דבר חדש. **אבל העיקר שיהיה דבר קבוע.**

ד. הרביעי - שלכת: לכולם יש תקופות בחיים פעם טוב פעם פחות, פעם תקופה של יאוש פעם תקופה שמחה יותר וכו', כשם שלעץ יש תקופה של שלכת שבו הוא נמצא במצב 'חסר אונים' בלי עלים בלי פירות ולאחר תקופה מתחדש - כך האדם. **ולכן ידע כי אין שום יאוש בעולם כלל!** ולכן כל תקופה לא טובה שעוברת על האדם יזכור כי הכל זמני וגם זה יחלוף ולא יתייאש חלילה וסוף ההצלחה לבוא.

סט מחזורים

עם הנהגות אבינו מו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

הזמנה לחגים עכשיו! אל תמתינו לדגע האחרון!

ס'ט לאיש

₪ 420

₪ 320

המחזורים השלמים לכל החגים והמועדים

15 חלקים

כולל בנוסף
סידורי תפילה,
תהלים והגדה

10 חלקים

כולל סליחות
וחמד אלהים

₪ 149

ס'ט לבת ישראל

6 חלקים

המחזורים השלמים
לכל החגים והמועדים
כולל סידור עם תהלים

www.hameir-laarets.org.il
08-37-40-200

זכות אדירה ונדירה, לקראת השנה החדשה:

ברכת הבנים

מו"ר יתפלל במיוחד להצלחת ילדיכם היקרים הי"ו
במשך כל השנה, ובפרט בעתות רצון וזמנים מסוגלים

כמנהג אבינו מו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ע"י בנו ממשיך דרכו מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א

לצירוף שמות הילדים:

08-37-40-200

כמידי שנה, ההרשמה מא' אלול

ש"נ
מא"ה הקדוש
הרד"ק יב"ל

שעורי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 17:00
שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

שני - כל שבוע בשעה: 20:00
בית הכנסת 'היכל נפתלי' רחוב ברוריה 6

אשדוד

LIVE

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00
בית המדרש 'המאיר לארץ' רחוב הקציר 666

נתיבות

LIVE

שיעורים נוספים ברחבי הארץ מתעדכנים
בכל תחילת שבוע באתר המאיר לארץ

www.hameir-laarets.org.il

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859
קו שמע - המאיר לארץ

פרשת שופטים ז' אלול התשפ"ב

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
20:18	19:32	18:43	באר שבע
20:19	19:32	18:44	תל אביב
20:19	19:32	18:43	חיפה
20:28	19:41	18:51	אילת
20:19	19:33	18:43	ירושלים
		18:23	ירושלים 40 דק'

מסירות אל הרב

מפי קדשו של אטור זיע"א

תחזיק את הילד לידך, ותניתן לו להתפלל לאט לאט, תסביר לו מה צריך לקרוא, תתפלל איתו ביחד, תעיר לו מדי פעם במתיקות ובנעימות, אף פעם אל תצבט אותו ואל תכאיב לו, כדי שלא ישנא לבוא להתפלל בבית הכנסת, אלא תשתדל לגרום לו להרגיש את המתיקות שבתפילה.

מדי פעם תלטף אותו מעט, אפשר גם להוציא איזה סוכריה מהכיס ולומר לו 'אם תגמור את הדרך הזה, אני אתן לך את הסוכריה', צריך להשביע את עינו - ובכך לקנות את נפש הילד.

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

- לתרומות: בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'
- **ביט ופייבוקס במס' 054-26-380-26**